

AŠKERČEVA ŠTEVILKA

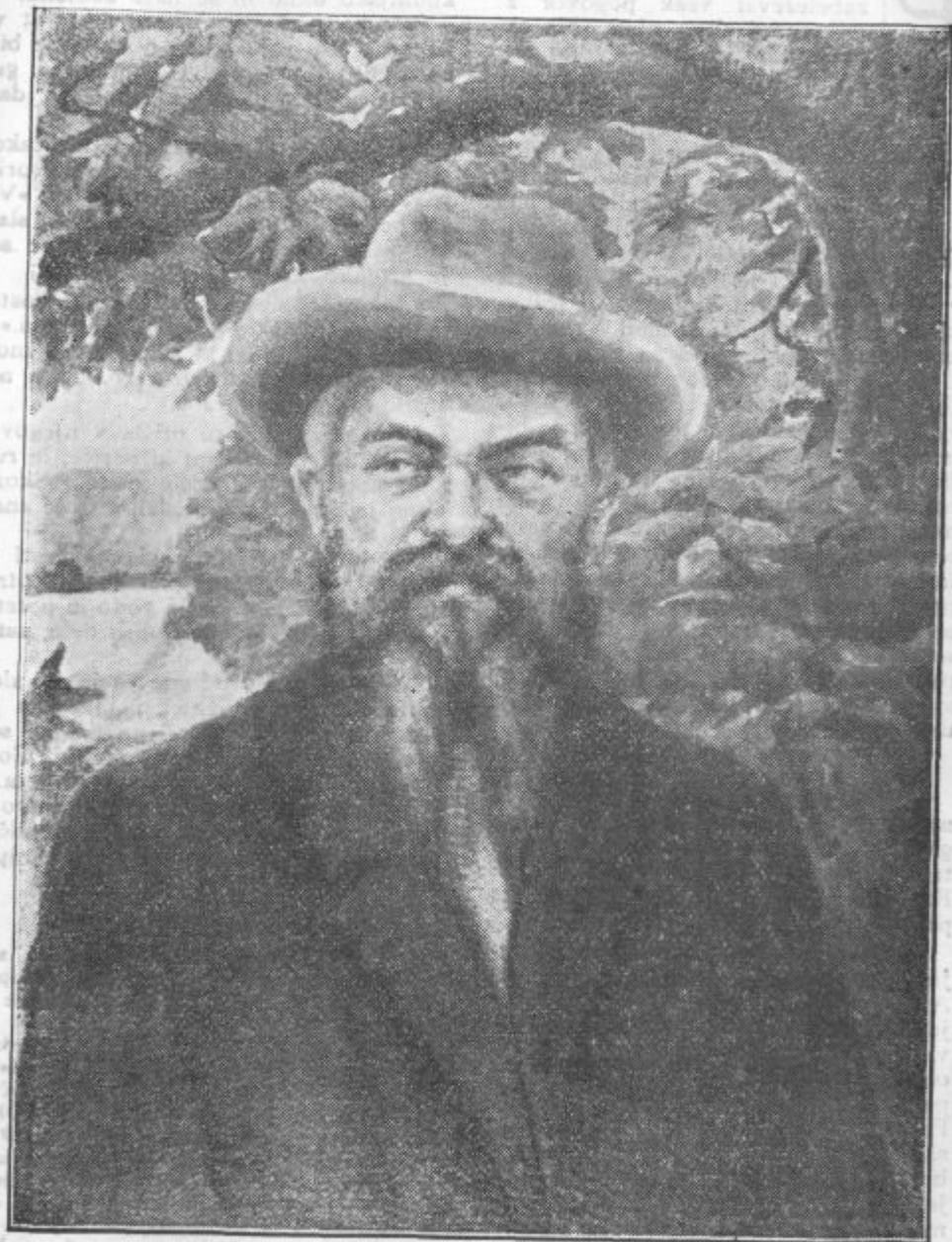
ŽIVLJENJE IN SVET

TEDENSKA REVILJA — PRILOGA PONEDELJSKEGA JUTRA

ŠT. 23.

V LJUBLJANI, 5. JUNIJA 1937.

KNJIGA 22

ANTON ASKERC
(po oljnati sliki prof. Jekija)

AŠKERC PRED SMRTJO

OBJAVILA MARJA BORŠNIK

Pokojni župnik Ivan Vrhovnik je imel navado, da si je sproti zabeleževal vsak pogovor z Aškercem ali o njem. Na ta način nam je ohranil vrsto zanesljivih podrobnosti, ki se nanašajo predvsem na pesnikovo življenja. O Aškerčevih zadnjih letih, o njegovi boleznih in smrti je zabeležil nekaj dragocenih podatkov, med katerimi bodo pač najpomembnejši pogovori s Fani z dne 11., 12. in 26. jun. 1922 — ob desetletnici Aškerčeve smrti —, katere mi je 4. jan. 1934 izročil v vpogled in event. uporabo. Beležke, ki bi morale biti danes med Vrhovnikovo ostalino, obsegajo na treh listih, t. j. osmih straneh 8° izpoved Fani (Frančiške) Zajc, roj. 19. dec. 1861, vdove po železniškem tesarju, ki je bila hišnica in Aškerčeva postrežnica na Bleiweisovi cesti 9, kjer je pesnik stanoval pred smrtjo. Ker so v naglici nametane, kot se je pogovor pač vršil, sem jih morala vsebinsko šele urediti in stilistično nadoknaditi. V ostalem pa jih objavljam vsebinsko in stilistično kolikor mogoče točno. Izpustila sem samo podatek iz časa Aškerčevega kaplanovanja v Šmarju pri Jelšah, ki ne spada v to zvezo, in nekaj nebistvenih malenkosti.

Aškerc je postrežnici Fani že prej nekoč omenil, da ima prijatelja, nekega župnika Vrhovnika — omenil me je tudi še po tem, ko ga je zadela kap. Fani me je sicer poznala osebno, ne pa po imenu.

Stanoval je prej v prvem nadstropju, pozneje se je preselil v pritličje. Aškerčev dnevni red: Zjutraj je vstajal o pol osmih, potem je šel zajtrkovat v kavarno Evropo, nato je krenil ob devetih v urad, ki ga je zapuščal o pol dveh. Obed in večerjo je imel v Friedlovi restavraciji poleg nunskega samostana. Ob dveh je prišel domov, brž slekel suknjo in sedel pisat. Ako je po naključju prišla v sobo postrežnica, jo je zavrnil: »Kaj me hodite motiti!« Ob štirih je šel na sprehod čez Tivoljski hrib. Ob sedmih je bil zopet doma. Hitro je kaj zapisal in šel po-

tem k večerji, odkoder se je vrnil o pol desetih. Zagrnil je zastor, odprl kuhinjsko okno in se nato zaklenil.

Casnike je hodil Aškerc prebrat v kavarno. Na »Slovenski Narod« je bil naročen.¹⁾ Ko je prišel s sprehoda, ga je čital. Potem ga ni več pogledal; dal ga je postrežnici.

Bil je siten človek. »Zakaj ste tako sitni?« »Vi ne veste, s kom govorite.« »Dobro vem.« »S kom?« »Vi ste pesnik in čez sto let vas bodo slavili kakor zdaj Prešerna.« Aškerc se je gromko zasmel.

»Zakaj se ne oženite? Morda boste potem manj sitni.« »Se ne smem.« »Zakaj ne?« »Ko bi se hotel, bi moral prestopiti v drugo vero. Tega ne storim, se ne izplača.«

Nobena ženska ni prišla v njegovo stanovanje razen Fani in perice; le ruske učiteljice so prišle nekoč. Skozi okno je ženske rad gledal, a se je znal zatajiti.

Kri mu je tiščala v glavo, zlasti v ušesa, zato se je knajpal. Vsako jutro je vtaknil noge v mrzlo vodo in potem hodil po sobi. Ni mu dobro delo, zato je opustil.

Kaka tri leta pred smrtjo je dal slovenske knjige knjižnici, nemške pa je pometal v vodo (?), ali pa jih dal sežgati v plinarni.²⁾ Fani je podaril Goffineovo Razlaganje cerkvenega leta.³⁾ Na njeno prošnjo ji je dal tudi svoje poezije. — Knjige je imel vse podčrtane in zaznamovane s svojim podpisom.

¹⁾ Toda ne do smrti, ker je imel A. navado, da je takoj odpovedal vsak časopis, čim je objavil kako negativno mnenje o pesniku. (M. B.)

²⁾ Točnost Faninih navedb glede slovenskih knjig potrjujejo »Slovenski Narod« t. dr. (prim. Aškerčeva bibliografija), dočim za ostalo nimam dokazov. Ravnatelj DKL dr. Šlebinger trdi, da mu je Fani l. 1912 po Aškerčevi smrti zatrjevala, da je morala pod pesnikovim nadzorstvom na dvo-rišču pred svojim stanovanjem sežgati cele kupe knjig in rokopisov. (M. B.)

³⁾ Goffineovo Življenje svetnikov, kar trdi Fani po Vrhovnikovem zapisu, je pismota.

Svoje spise jo sežigal vsako leto. Postrežnica: »Dajte ta papir meni, da bom ž njim podkurila.« »Nel!« — Zadnjih štirinajst dni ni pisal, sicer pa jako pridno. Štirinajst dni pred smrtjo je dal sežgati cel kup pisanj pod kotlom. Kupil je dva litra petroleja, sam je stal zraven in se smejal. »Zakaj?« »Nočem, da bi ljudje po smrti o meni govorili.«

Šest tednov pred smrtjo si je kupil novo pohištvo, staro pa je podaril strežnici Fani. »Drugi hodijo po kavarinah, gostilnah, veselnicah, mene pa to ne veseli; veseli me lepa hišna oprava.«

Ko je zjutraj vstopila, ga je našla ležečega na tleh. »Ali ste preveč pili?« »Kap me je zadela.« Okrog je bilo vse onesnaženo, ker je bruhal. Na podu v njegovem nekdanjem stanovanju se še pozna črna snov, kjer je bruhnil; postrežnica je stružila, a se ne da izbrisati.

»Ne v bolnico!«⁴⁾

Pri polni zavesti ji je izročil ključ od predala, kjer je imel denar. »Če se vrnem, mi spet izročite ključe, če ne, boste že uredili.« Napovedal je, da bo umrl v treh dneh kakor Vrchlický.

Naslednji dan je šla Fani k njemu

ASKERČ NA MRTVAškEM ODRU V NARODNEM DOMU

Bil je bolehen. Ko je bil na dopustu, ki ga je podaljšal štirinajst dni pred smrtjo, je šel na Dunaj; tam je ostal tri dni. Nahrnil si je bil 4.000 goldinarjev. Kupil je dve preprogi, višnjevkast umivalni pribor (starega rdečkastega je dal Fani) in zlato uro z zlato verižico.

Nekaj dni pred smrtjo je tožil, da ga boli uho in v grlu. Vsak večer ob tri četrt na deset mu je dala postrežnica gorke vode za grlo in mu vlila kapljo laškega olja v uho; samo oni večer pred padcem je ni pozval. Ono jutro je šel ob sedmih zajtrkovat; ko se je vrnil, je ob devetih padel, a se je ujel za pisalno mizo. Zvečer ga je zadela kap. Obležal je in klical Fani — menda yno noč — nihče ga ni slišal.

v bolnico. Povedal ji je, da mu je usmiljenka zjutraj prinesla kavo, a je ni izpil; potem je prišla samo enkrat še pogledat. Ponovil ji je, da bo umrl v treh dneh kakor Vrchlický. Omenil je očeta, ki mu ni bil prijazen, odkar je pustil mašništvo. Ukazal ji je, naj vzame njegovo obleko, jo odnese domov in prinese črno, ker bo umrl.

Usmiljenke so se čudile, da je govoril ž njo. Bale so se ga, ker je bil nekaterikrat glasan. Vprašale so Fani, ali je šel kdaj k spovedi. »Zaradi mene lahko, da je šel.«

⁴⁾ Kljub Askerčevemu odporu so ga prepeljali v bolnico, ker je bilo Leoniče predrago, kot tudi Vrhovnik v svojih beležkah. (M. B.)

Fani je šla malo pred drugo uro k dr. Zarniku na magistrat povedat, kaj je naročil Aškerc. Dr. Zarnik: »Vi ste že opravili, zanaprej bo naša skrb zanj.« Prišel je drugo jutro po sedmi uri z nekim drugim gospodom po oble-

ko, Aškerc pa je že pred sedmo umrl, kar so iz bolnice telefonično naznanili. Izpovedan ni bil ne obhajan, a gotovo je imel kesanje. Gotovo je on laže izhajal pred Bogom, kakor kate-risibodi pobožnež.

AŠKERČEVA PISMA TETI AJTKI

PRIOBČIL JOSIP WESTER

Aškerčeva teta Agata Kmet, roj. Aškerc, mi je kmału po pesnikovi smrti izročila sve-ženj pisem, ki jih je bil pisal njen nečak še kot osmošolec v Celju, nato kot bogoslovec v Mariboru, pozneje kot kaplan v Podsredi, v Šmarju pri Jelšah in v Mozirju ter naposled kot mestni arhivar v Ljubljani. Vseh teh pisem je tri in dvajset, ki so razen enega vsa datirana. Eno pismo, naslovljeno na teto Ajtko, pa mi je dal za objavo pesnikov nečak Anton Aškerc, sed. slušatelj na filozofski fakulteti v Ljubljani. Tudi to pismo nima datuma. Tako je ohranjenih vseh pisem teti Ajtki štiri in dvajset. Razen teh hranim še štiri razglednice z malobesednimi čestitkami za god ali praznike, vse iz pesnikove ljubljanske dobe.

Pisma so vseskozi zasebnega značaja ter le pričajo o skromnih življenjskih razmerah, ki so težile pesnika ves čas od njegovih gimnazijskih let preko študij v bogoslovnici tja do prve kaplanske službe v Podsredi. Neka značilna poteza Aškerčeve osebnosti se kaže v tem, da pesnik v teh pismih nikjer ne omeni niti z besedico svojega odnosa do duhovskega poklica, ne kot osmošolec, ko je bil tik pred izbero bodočega stanu, ne kot bogoslovec, ko se je na ta stan pripravljaj, ne kot kaplan, ko je duhovsko službo že opravljal. Vzrok temu pomembnemu molku je iskati pač v tem, da pesnik ni hotel svoji podpornici in dobrotnici o svojem poklicu nič nepovoljnega izpovedati, s čimer bi pobožno ženico v njenem verskem čuvstvanju le žalil. Iz drugih vzrokov sicer vemo, da Aškerc v duhov-

Aškerčeva teta AJTKA

skem poklicu ni bil zadovoljen in da je prišel pozneje v ostre spore z duhovsko oblastjo, vendar o svojih duševnih preokretih v teh pismih dosledno molči, ker bi se njegovi pošteni čudi upiralo, če bi hotel svojim domačim hléniti globlje versko občutje, ki mu je bilo že v tisti dobi bolj ali manj tuje.

Prav tako bo zaman iskal v teh pismih slovstveni zgodovinar kakih važnih podatkov, ki bi osvetljevali pesnikovo delo tiste dobe. Zakaj v nobenem pismu Aškerc ne omenja ničesar, kar bi se tikal njegovih pesniških pojavov ali stikov s sodobnimi literarnimi delavci. Naravno! Kaj bi vse to zanimalo preprosto ženico, ki je domovala in kmetovala na Senočetih, v kopališki sezoni pa služila kot kopelščica dolí v Toplicah.

A vzlic svoji enostranosti imajo pisma vendar nekaj pomena kot prispevek k označki Aškerčeve osebnosti v pesnikovi mladeniški in prvi moški dobi. Iz njih lahko razvidimo, kako je Aškerc hvaležno spoštoval svojo dobrotnico,

Ki mu je bila edina podpornica, h kateri se je v denarnih stiskah zatekal. Pisma nudijo obenem pogled v borne domače razmere, v kakršnih je mladi Aškerc živel, ter pričajo, kakor imamo nešteto sličnih primerov iz življenja naših duševni veljakov, da se mora sin preprostega porekla boriti z vsakovrstnimi ovirami in težavami, predem si ustvari znosen položaj in stopi kot samostojen član človeške družbe na plan. Pač velja tudi za Aškerca v polni meri resnica, ki jo izraža star latinški rek — dolgo mi je že v spominu, ne vem odkod:

>Hand facile emergunt, quorum virtutibus obstat res angusta domi...« (Le stežka pride na površje, komur so v napoto tesnobne domače prilike.)

I. PISMO

V Celji 16. julija* 77.

Predraga teta!

>Kdor terka, temu se odpre tako se bere neki v svetem evangelji — ne vem prav kaj, pa to nič ne dene! Tudi jaz sem terkal na vrata Vaše dobrotljivosti in odperla so se; in kaj je prišlo iz njih? — nič manj kakor dve lepe cesarske podobice, za ktere sem Vas lepo prosil. Moja prva, sveta dolžnost je toraj, da se Vam iz celega srca zahvalim zato kar ste mi poslali! Pravite, da bi ne zameril ker [ste]** mi niste ročno poslali, (temuč še-le 15. julija) ali to nič ne dene — vsaj še tisti počaka, ki s črešnje pade[!]** Zahvalim se Vam toraj še enkrat prav srčno, da ste mi v stiski pomagali, ter Vas obenem prosim, da bi ne zamerili ker sem Vas tako hudó nadlegoval in siten bil!

Pa — a — a — — — no kaj — pa! Kaj mi je že spet na jeziku? No naj pa bo! Ker si že enkrat takó siten, pa govóri še naprej! Nek prigovor pravi, »komur eden prst pokaže, hoče potem celo roko« — — — jaz ne mislim tako hudó, le tole sem še mislil kratko povedati: Naznanil sem Vam že v prejšnjem pismu, da sem jaz zdaj eno inštrukcijo pustil in da imam torej le še eno. Ta pa mi seveda ne nese toliko, da bi mogel vse moje potrebe poplačevati. Za zdaj ste me sicer hvala Bogu rešili pogube (ne večne!) pa kaj bo zopet prvega julija? Treba bo zopet nekaj tu nekaj tam iz aržeta dati — pa dosti ne bo! Prav ponižno bi Vas toraj zopet poprosil še za naprej, ko bi mi še tedaj hoteli pomagati morebiti z ravno tolikim denarjem kakor zdaj — Ne zamerite, prosim Vas!

Kaj posebnega Vam pač nimam pisati iz Celja, ker ni nič posebnega tukaj — vse

vsakdajno — vroče je — posebno pa v šoli! lahko si mislite!

Če se mi posreči da skušnjo (prüfungo)*** napravim, prišel bom gotovo na par dni domu in se seveda tudi pri Vas oglasil!

Toraj še enkrat: lepa hvala za dobroto, ne zamerite mi, Bog Vas v zdravju ohrani in Bog naj veliko gospode na Toplice prižene, da bi Vaš priftošelj velikokrat sit bil!

Torej Zbogom za zdaj!

Vaš

Tone Oroslav Aškerc Hrušovarjev, Knezov i. t. d.
kralj Topliški!

* Očividno pomotno namesto »junija«, zakaj v tem pismu omenja Aškerc prvi julij kot naslednji važni rok za razna plačila.

** V rokopisu črtano.

*** Tu ima Aškerc v mislih zrelostni izpit, ki ga je nató v julijskem roku 1877 opravil z ugodnim uspehom, kakor pričá njegovo zrelostno izpričevalo z dne 23. julija 1877. V vedenju je dobil oceno »lobenswert«, iz veronauka, zgodovine in zemljepisa, mineralogije in botanike, filozofske propedeutike in slovenščine istotako »lobenswert«, iz latinščine, grščine nemščine, zoologije in fizike »befriedigend«, iz matematike pa »genügend«.

II. PISMO

V Mariboru, 4. febr. 78.

Draga teta!

Po dolgem molčanji vzamem zopet enkrat peró v roke da Vam napišem nekaj verst. Ko sem namreč dones v pratiko pogledal, vidil sem da stoji v terek sv. Agata. Hvaležnost, ktero sem Vam draga teta dolžan za toliko dobrot, me je takoj spomnila, da Vam k Vašemu godu srečo vošim. Pred vsem toraj želim, da bi Vas moje pismo v terdnem zdravju našlo, zdravje to je najboljše blago na tem sveti. Ne bom Vam zdaj našteval celo versto še drugih sreč, ki si jih želite ker ne vidim v Vaše serce in toraj ne vem kaj si prav v Vašo srečo štetejete vošim Vam z eno besedo vse iz srca, kar si Vi sami najbolj na današnji dan [na]* želite — več Vam ne morem voščiti! In ljubi Bog naj izpolni moje in Vaše želje! Te verstice Vam pošilja iz hvaležnosti črez hribe in doline

Vaš

hvaležni

Tone

Na 3. strani:

Kar se mojega dosedanjega življenja takaj v Marburgu tiče je še precej pri starem, samo da se imam dosti učiti ker bojo zdaj prüfunge ali skušnje. V prvem letu nas** zdaj več ko nas je bilo od konca. Od kraja nas je bilo cvetero*** zdaj pa nas je sedmero. Prišla sta namreč še dva očirja in eden drugi študent k nam. Dru-

gase mi nič posebno novega tukaj pri nas.
 — — — Rad bi vedel če ste doma še vsi zdravi. Posebno Vi in atee*** če sta zdrava. Kako potem moja brata Miha in Janez in sestra Liza še ni emernila na potu v šolo? Kaj delajo stari oče in stara mati in Ciljka — — — Kaj še kaj druhga*** novega na Rimskih toplicah in vaši fari? Vse to bi rad zvedel!

Konečno Vas vse lepo pozdravljam posebno pa Vas teta in ljubi atej ter ostanem
 Vaš

hvaležni

Tone

* Aškero je vstopil jeseni 1877 v mariborsko duhovsko semenišče.

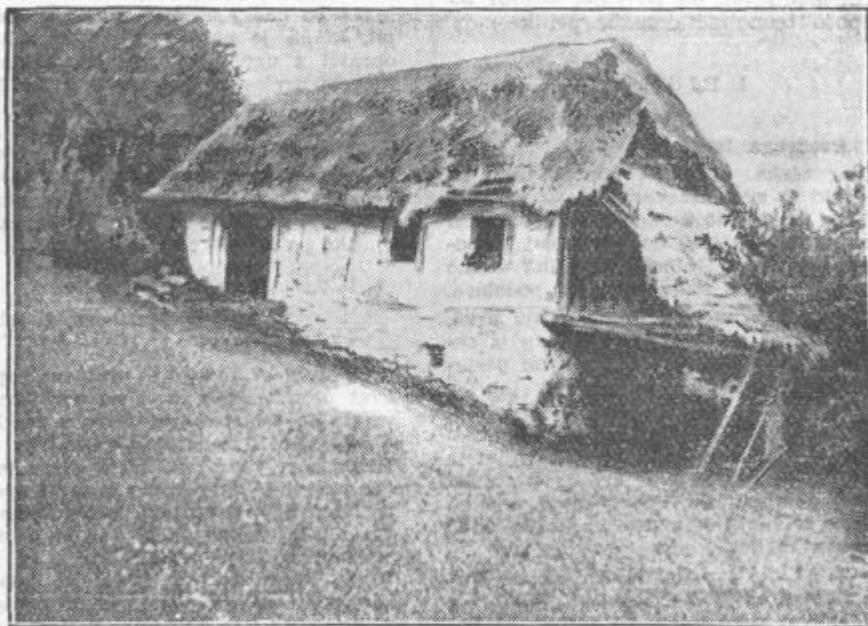
Miha *5. septembra 1862, živi v Sirju nad Zidanim mostom;
 Janez *30. avgusta 1864, odšel pred leti v Nemčijo;
 Elizabeta (Liza) *10. novembra 1867, † ok. l. 1905.

Dve hčeri sta umrli v zgodnji mladosti:

- 1) Marija * 1858, † 21. septembra 1859 in
- 2) Marija *10. avgusta 1860, † 13. januarja 1863.

Očetova sestra Agata — teta Ajtka — * 20. januarja 1836, † 5. aprila 1919.

Za podatke o Aškerčevi rodovini dolgujem zahvalo gospodu Jakobu Bohaku, župniku pri Sv. Marjeti, ki mi je dovolil napraviti izpiske iz krstnih knjig in mi je tudi sam nekatere zadeve, omenjene v pisnih, ustno ali pisмено pojasnil.

Takšna je bila AŠKERCEVA ROJSTNA HIŠA

* V rokopisu črtano.

** V rokopisu izostalo: je.

*** Tako v rokopisu, nam. čvetero, odn. drugega.

**** Pregled Aškerčeve rodovine nam kaže ta-le rodovnik:

Stari starši: Franc Aškerc *27. marca 1792, † 10. decembra 1891,
 Uršula, roj. Klenovšek, *1801, † 15. julija 1885.

Starši: Anton Aškerc *20. marca 1825, † 30. aprila 1910,

Agata, roj. Knez *3. februarja 1834, † 7. januarja 1868.

Otroci: Anton, pesnik, * 9. januarja 1856, † 10. junija 1912;

Ciljka je bila rejenka pri Hrušovarjevih, ki jim je služila za dekle.

III. PISMO

Maribor, 25./3. 78.

Draga teta!

Da ste v resnici prava teta, to kažete posebno letos, ker me tako dobrotljivo podpirate. Najpervič toraj preserčna hvala za to kar ste mi zopet poslali; prav dobro so prišli denarji in mislil sem Vas že pisмено zopet prositi. Pišete mi, da je bolezen pojenjala pri Vas. So pa zares zdaj vsi domači čisto zdravi? Kako se počutite Vi in moj oče, so tudi oni bili bolani? Kako je bratoma in sestri in drugim? Je

še vse dobro? Skerbelo me je, da bi se kaj hudega ne pripetilo. Pravite tudi, da najdjo druge stiske. Rad bi seveda vedel kaj je tudi to, ali zopet kak domači krog in jeza ali kaj drugega?

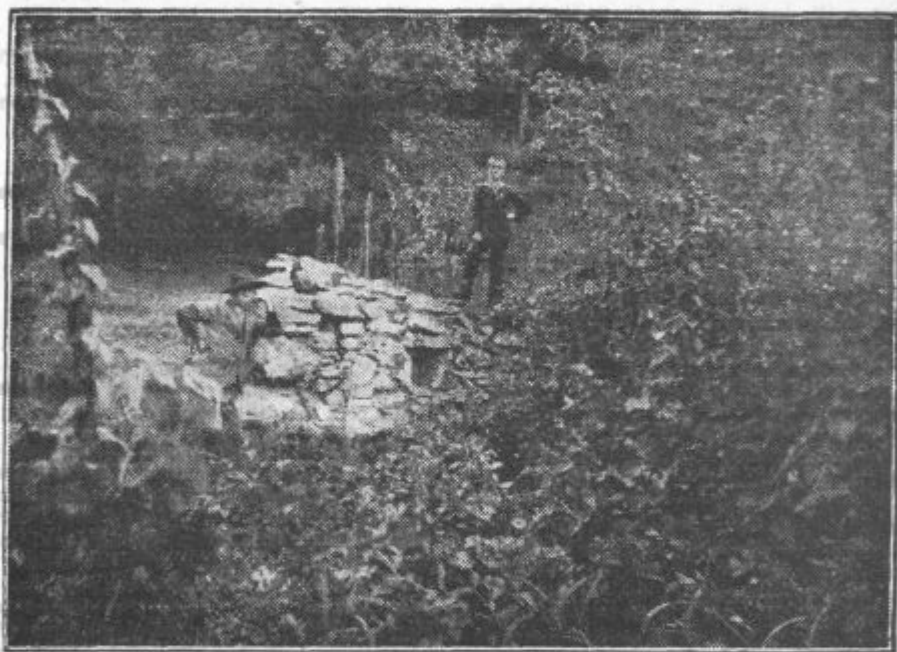
Če ni drugih stisk kakor morebiti domača jeza, prosim Vas vse skupaj spo-prijaznite se in živite kolikor mogoče v miru, imejte potrpljenje drug z drugim! — Več Vam nočem pridgovati, tudi nimam še take pravice! —

Kar se mene tiče, mi gre pač tako po navadi. Prvo pol leta smo skončali o pu-stu in pred pustom smo tudi imeli skošnje ali prifunge seveda so bile enmal težke, pa sem jih srečno in še kolj dobro prestal, da bi le konec leta slabije ne bilo! O pu-stu posebej se nam kar se tiče želečca fu

Zdaj pa bomo zopet šolo navadno ko-prej. O veliki noči seveda kakor še veste ne pridem domu ker ni dovoljeno, vidimo se še-le čez štiri mesece če bo Bog hotel da bomo učkali — meseca julija kakoga zadnjega ali kaj. —

Tukaj pri nas je bil večkrat hud veter, kalcoršnega še ne pomnim, tudi sneg je večkrat pobelil pa spomlad ga bo kmalo čisto pregnala.

Končal bom tozaj moje pismo. Zehnaff-je-m se še enkrat zato kar ste mi poslali in se priporočajem še za prihodnost, kadar bom v stiski — Bog Vas draga teta in Vas ljubi oče obrani v zdravju in tako tudi druge družabce; prosite za mene, da bi srečno končal to leto, tudi jaz Vas poslabšam kaj, — — —

OSTANKI ASKERCEVE ROJSTNE HIŠE

trebuha ni prav slabo godilo — seveda člo-vek ne živi od samega mesa in štraub ampak tudi še od kaj drugega! —. V ma-škoru seveda nismo šli, morebiti pri Vas doma tudi ne kaj sila; zato pa smo od pustne nedelje do torka večer veliko veliko

molili, o posebnih urah sta morala dva pa dva v škofovo cerkev iti pred izpostavljeno sv. Rešnje — Telo molit na kolenih kleče celo uro in sicer za pokoro ker se te dni po svetu neki največ greha stori. — Tukaj v našem mestu so pa bile tudi maškore ali šezne tudi od deželске gosposke prepovedane in se ni smela nobena maškora nikjer na ulicah ali gati prikazati, drugače bi jo bili zaperli — takó je prav! — — —

Torej še enkrat: skravi ostanite VI in ste in vel vikop — Vešim tudi Vam veselo veliko noč in da se potem srečno vidimo ko pridem!

Zbogom, srečno zasijaj!
Vaš

vsedej hvalečni
Tone

IV. PISMO

Maribor, 6./4. 78.

Ljubi oče in draga teta!

Zopet sem se enmalo zakasnil, da Vam nisem ročno odgovoril na pismo od Vas. Kakor že vlekrate pokazali ste draga mi teta tudi zdaj, da zarés Vaše usmiljeno

serce čuti za mene da kakor materno sliši bi za mene. Za zdaj ne morem spet drugega storiti, kakor, da se Vam iz dna srca zahvalim za poslano mi podporo, ki mi je tako dobro prišla. — — — Veseli me, da ste vsi zdravi kakor pišeta, saj to je največje blago na zemlji in prvoščim Vam ga vsem, da bi še v prihodnost zdravi ostali.

Radi bi vedeli, kako se meni godi? No kar se zdravja tiče, še zmiraj vožim tako po sredno, tako frišn spočít nilem kakor doma v vakancah ker sem le bolj v hiši in čverstega zraka ne morem vživati kakor Vi, pa veljá še vselej. — Posebno ravno zdaj je enmalo hudo, ker imamo duhovne vaje ali eksercicije in smo bolj v cerkvi kakor doma v cimrih; zdaj tudi na sprehod ne smemo iti, temveč smo do velike noči le v hiši. — Ker moram ravno spet v cerkev iti ne zamerita, da Vam ne utegnem več pisati za zdaj. Sklenem toraj moje verste, voščim Vam vsem vkup, posebno pa Vama, ljubi oče in draga mi teta veselo Veliko noč ter ostanem kakor vedno

Vajin

Tona.

V. PISMO

Draga teta in ljubi oče!

Preserčno se zahvaljujem za poslano čeravno je bilo na Laškem na pošto dano! Veseli me da ste Vi teta in oče in drugi dragi domači zdravi. Ako je noga že zares zacelila, naj se vendar varjejo in ne hodijo in naj se ne oprajo preveč na-njo! Prosim jih! Hvala Vam tudi, da nazaj deržiti* in podpirate, da se hiša v graben ne zverne!***

Novega Vam ne vem zares nič poročiti, ker je vse bolj po starem in po navadnem. Pri polnočnicah bo danes merzlo ker ne morem suknje imeti, ampak tisto belo srajco s špicami. Tudi škof pridejo k polnočnicam, pa ne berejo maše, bere jo en drug duhoven, zjutraj moram zgodaj vstati že ob 4 h.

Toraj Zbogom za zdaj! Zdravi ostanite vsi! Vi in oče in vsi: Matere obe, Miha, Janez Liza Lojzka*** Cilka.

Lahko noč!

Vaš

Tona

Maribor, 23. 12. 79

Nacek*** Vam bo to oddal!

* Tako v rokopisu pomotno nam, držite.

** Oče je bil zadolžen pri premožnem kmetškem veljaku Potočinu, p. d. Zoretu, posestniku in gostilničarju ob savskem pristanišču pri Sv. Petru, nasproti Radečam, kjer drži danes cestni most čez Savo. Da je mogel stari Aškerc dolg ali vsaj obresti odplačevati, ga je podpirala sestra Ajtka. Pozneje je pognal Zore Aškercovo domačijo na dražbo in izdražila jo je Ajtka za 1400 goldinarjev. To je Ajtka sama po-

vedala g. župniku Bohaku. — Gl. omenjena o tej dražbi v VIII. pismu.

*** Kdo sta bila Lojzka in Nacek, nisema mogel dognati. — W.

VI. PISMO*

Draga teta!

Prišel je zopet Vaš god! Kdo bi se svojega godu ne veselil? Kdo bi si ne voščil na tá dan, da bi ga še prav velikrat obhajal? — Gotovo si voščite tudi Vi, draga teta, ta dan Vašega godu še prav pogostokrat doživeti! Imate vse polno želj. [V]** Svoje serce! Glejte tudi jaz čutim z Vami ta dan in želim, da bi Vam dobrotljivi Bog vse vse, kar si ta dan želite, vse to izpolnil in dodelil. Le stopite na prag pa poslušajte tičke ki letajo tam gor po slivi pri hiši, kako Vam sporočajo, kar sem jim rekel, da naj Vam zapojejo in povejo. Tiste tice sem jaz poslal čez hribe in doline, da Vam prinesejo moje voščilo! Bog Vas ohrani še mnogo zdravih*** — — voši

Vam Vaš

iz srca hvaležni

Tona

V Mariboru, 4. febr. 81. —

Zahvalim lepo, ker ste mi pisali za moj god! —

Pozdravljam tudi vse domače! Še vsi zdravi? Zbogom!

Ate naj pošljejo, če so že kaj nabrali tistih reči na dilih!

* To pismo je pisal Aškerc že kot duhovnik. Novo mašo je pel po dovršenem III. bogoslovskem letniku na Veliki smaren (dne 15. avgusta) 1880 v župni cerkvi pri Sv. Marjeti. V župnijski kroniki je ta dogodek takó-le opisan (v nemškem jeziku):

1880, dne 15. avgusta. — Sredi med temi elementarnimi uimami in nevihtami (Dne avgusta je toča vse v okolici pobila, tako da je pretila ljudstvu lakota. Op. pr.) je zabeležiti v tej župnji vesel dogodek in

Hiša v Rimskih Toplicah, v kateri je preživel Aškerc deška leta

FAKSIMILE ASKERČEVEGA PISMA
(Glej VI. pismo)

presnik: namreč novo sv. mašo, ki jo je tukaj na Senožetih rojeni kmetški sin Anton Aškerc, dovršeni teolog 3. leta, dne 15. t. m. slavil. Dan 15. t. m., hkratu praznik Velike gospojnice, se je po dolgoletnem deževju odlikoval po lepem vremenu; zato se je k napovedani novi maši omenjenega dne zbrala pri cerkvi od blizu in daleč nenavadno mnogoštevilna množica ljudi, česar se tu ni mogel nihče spominjati. Odkar ljudje pomnijo, se tu še ni nobena primicija praznovala. Ko je torej g. novomašnik omenjenega dne ob 10. uri ob roki v. č. g. kanonika Antona Žuže in v spremstvu semkaj dospelih duhovnih gg. sosedov pred katerimi je šlo veliko število belo oblečenih in ovenčanih družic, oblečen v svečano mašno obleko, z mirtovim vencem na glavi in z novomašniškim šopkom v roki, med ljubkimi zvoki izurjene godbe stopal iz župnišča v lepo okrašeno cerkev, so bile že oči vseh z vidno radostjo k njemu obrnjene; slovesno ubranost so nato v cerkvi še vidno povzdignile spodbudne besede odličnega slavnostnega govornika v. č. g. Antona Žičerja, župnika v Dolu, ter ni bilo duše, ki bi je ne navdajala ljubezen, spoštovanje in češčenje do mladega božjega služabnika, ki je ta dan svojo prvo sveto mašno daritev Bogu doprinesel. Bil je ta dan za vso Sv. Marjeto dan najblaženejše, nepozabne radosti in bo spomin v ganjenih srcih pobožnikov dalje živel.

** V rokopisu črtano.

*** Izpuščeno bržčas: let,

VII. PISMO.

(List ima v levem zgornjem kotu vtisnjeno zeleno črko A.)

Draga teta!

Pač redko kdaj dobite kaj iz Maribora, kaj ne? Pa ne mislite, da sem tukaj daleč od doma pozabil na Vas in vse druge domače! V mislih sem vsak dan nekaj časa doma. Kar se mene tiče, sem hvala Bogu za silo zdrav, dela imam še čez glavo! vendar zdaj naglo teče čas in ne prav dolgo, ko se bomo po božji volji spet videli na Toplicah! — Upam, da ste še vsi zdravi! Kaj je kaj družega pri vas novega? Menda so tudi č. gospod fajmošter* in Johana zdravi!

Za druge reči je sploh vse dobro pri meni, le nekaj me enmalo jezi. Četudi namreč dobim na mesec nekaj goldinarjev, vendar to ni vsakokrat enako, potreb pa imam letos zlo veliko. Plačevati moram na vse kraje: tistemu, ki mi obleko snaži, ministrantu itd. Obleke zimске sem si moral nakupiti in obutelej drage, škornje do kolena itd. Ne ustrašite se torej teta, ako sem primoran, da Vas letos kot študent na pol pervikrat in zadnikrat prav ponižno prosim, da mi pošljete enmalo »firšpaja«! Pripeljal bi že do konca tega leta tudi sam, vendar bi potem moral preveč sopihati! Saj me razumejte! Tudi bi bilo za nekaj boljše, če bi ne bilo tisto — kar veste! In tako Vam bom kar naravnost povedal, koliko parov firšpaja mi je treba namreč: deset parov tistih papirnatih konjev, ali ponaši rajtengi: Dvajset goldinarjev!** — (20 fl!)

Zanašam se, draga teta, da me tudi zdaj zadnikrat ne bote pustili v kiancu in da bodo skoraj prileteli tisti konji po pošti v Maribor! —

Prav lepo Vas pozdravlja, Vas in vse domače, ter ostanem

Vaš večno hvaležni

Tone

V Mariboru, 16./3 81.

* Takrat je bil župnik pri Sv. Marjeti Gašper Zupanc, ki je umrl še isto leto (1881), dne 8. novembra.

** V rokopisu dvakrat podčrtano.

(Nadaljevanje VII. pisma, zadnja stran.)

NB.

Atu pa pišem, da mi naj preskerbijo hišne rópotijo, kolikor in kakor sem naročil.*
Zbogom!

P. S.

To že menda veste, da so 13. marca rosovskega carja ubili!***

Strašne reči!

VIII PISMO

(Brez navedbe kraja in datuma; vsebinsko kaže, da je pisano v Mariboru.)

Srečno novo leto!

Draga teta!

Veliko lepega za serce in veselega za dušo pa tudi koristnega in dobrega za vsakodanjanje življenje mi je Nacek prinesel! Sicer novega ni nič to in nisem zdaj prvič zvedel, da imate mehko in usmiljeno serca, to ste že večkrat pokazali. Toraj kar ste mi zdaj vošili in ob enem tudi okroglega poslalij to je nova priča Vašega — moram reči — maternega serca! Stotera hvala Vam toraj za vse! Vaša serčna vošila naj se izpolnijo — Amen!

No kaj pa še zagledam v drugem zavitku? Tukaj je ja Lojska moja »štumadlec! lejte si no kaj ji vse v glavo ne pade tak štumadlec? Srečno novo leto mi voši in še enega beliča mi v roko potisne. Det ta, Det te not te! Lepo se Ti toraj zahvalim Tebi Lojska štumadlec! —

Konečno se Vam draga teta še zato nahlalim ker ste tako plaz vstavili, ne tisti plaz tamdolj pri Zidanem mostu ampak Zoretov plaz, ki je hotel Hrušovarjevo domacijo v škaflo potegniti!***

Sicer moram za zdaj nehati ker bo kmalu profesor prišel k nam cimer in bomo šolo imeli! Tako je. Tukaj pride profesor k nam v naš cimer, pa ne mi k njem!

Toraj še enkrat lepa hvala Vam in Lojski, pozdravljam Vas draga teta, Lojsko, in mater ter

sem Vaš hvaležni

Tone.

* Tu gre nedvomno za hišno opravilo, ki so jo naročili za bodočega kaplana Aškerca.

* Bil je to ruski car Aleksander II., ubit med vojnjo v zimsko palačo v Petrogradu.

*** Gl. opombo k V. pismu.

IX. PISMO

(List ima v zgornjem levem kotu vtisnjeno črko A, kakor VII. pismo a v rdeči barvi.)

Draga teta in ljubi oče!

Od zadnjega pisma do zdaj se je moja (ga)* rajtenga enmalo predrušila: za gotovo vam, da pridem še le štirinajstega julija domov, če kaj posebnega vmes ne pride!

Ker imam opravkov in dela čez glavo, ne zamerite, da Vam več ne morem pisati. Zatorej mi ostanite zdravi in veseli dokler se snidemo!

Zbogom Vaš stari

Tone.

V Mariboru, 30. jun. (brez letnice).

* Prvotno je zapisal »mojega«, a je »ga« prečrtal in »e« premenil v »a«.

A. Repič; AŠKERČEV KIP

X. PISMO

Podsreda, 11. 9. 31.

Draga teta!

Najprvo prisrčen pozdrav in hvalo za pismo in Vaš pozdrav do mene. Kar se tiče polštrov, se ne mudi takó strašno — dosti je če jih seboj prinesete, kadar mislite priti pogledat kaj mi tukaj delamo za hervaško mejjo. — — —

Kar pa zadeva Lojsko in to kar mi je pisala, iz tiste moke ne bo kruha, to zdaj na kratko povem, ker ni mogoče. »Štumadlec« že imam, seveda sem jo moral še prvi dan imeti, ko sem v svoji hiši stanoval. Stara je okoli 80 let in dam ji en gold. na mesec, da mi vode prinese in pomete in postelje. Seveda ni pri meni, ampak stanuje doma v trgu in pride le sjutraj, kedar mene domá ni, ko sem v cerkvi, postilat. Boj na tanko svojih domačih stvari ne morem popisati, povedal Vam bom pa že vse, kedar res pridete. — — —

Kedar pa pridete, to Vas že na prej prosim, nikar v soboto, to se pravi ob kakih soboti, ker tedaj ne utegnem, najboljša je lako [v ned]* ob kakih nedelji popoldna, ko je že vsa ploha proč. Za zdaj sklenem ter Vas in vse domače posebno očeta lepo pozdravljam ter ostanem

Vaš

hvaležni

Tone

Da bote prav pisali mojo adresu, zato sem priložil kuvert.

Zbogom.

XI. PISMO.

Podsreda, 7. 11. 81.

Draga teta in ljubi oče!

Kaj ne? dolgo se ne oglasim iz devete dežele, tako, da je med tem že debel sneg zapadel! Kaj delam, kakó se mi godi, bote pač vprašali, ali nató je lahko in težko odgovoriti. Lahko je odgovoriti, če Vam povem da imam dosti dela, ker je fara velika in imam zdaj tukaj dve šole. Eno v trgu, in druga je pri neki podružnici čez eno uro daleč čez take hribe kakor so Vaše Borovke ali Stražnik! Teden mi preteče, da ne vem kdaj in takó gre čas naprej in naprej...

V tem dolgem času sem bil že tudi na vinski bernji in dobil sem mošta še precej vendar menj navadno, ker je po nekterih* slabo obratelo in se moram še deliti s tistim gospodom, ki so pred menoj bili. Vsega vkup ga je menda 48 veder ali 9 polovnjakov in 3 vedre. Pšenice sem dobil 43 škafov in sem jo že predal po 5 fl. 10 kr. — To je, kar se tiče mojega gospodarstva, ki je zelo težko od kraja. Drugače sem Hvalo Bogu še zdrav in z gospodom fajmoštrom se tudi dobro »zastopima« — Narhuje je pač, ker je takó gorat kraj in takó Bogú za hrbtom. Samo enkrat še potem, ko sem prišel v ta kraj, sem železnico videl in mašino žvižgati slišal — drugače smo mi čisto skriti za devetoj goroj, da nas za kar bodi ne najdejo Turki.

Zimo imamo pri nas še koli, posebno na vseh svetnikov dan je pridno sneg padal. Morebiti bi bilo dobro, ko bi kdo izmed Vaju, teta ali ate ali obá prišla pogledat v Podsredo, dokler še imam kaj v zidanci mokrega, potem ga bom kmalu prodal. Kakor pa sem pisal, je najboljše če pridete [v ne]** ob kako nedeljo. Pošta pride iz Reichenburga v Podsredo ob desetih dopoldne in o poljednajstih imam jaz sv. opravilo. — — — Ob saboti bi mi ne bilo lahko vas sprejeti. — — — Če pa hočete, da Vam pošljem voz, morate mi poprej natančno naznaniti, kdaj pridete.

Kaj je kaj novega domá, ali ste vsi zdravi? Kaj je kaj novega sploh v fari? Pišite kaj. — Ali je bil kdo pri pokopu žgankove Johanke? Mene so bili povabili, pa veste, da mi ni mogoče bilo priti tak svetl*** —

Za zdaj sklenem te kratke vrste, Vas, oče in teta, in vse domače srčno pozdravljam ter ostanem

Vaš

hvaležni

Tone

Bog z Vami!

* Ispuščeno brččas: vinogradih.

** V rokopisu črtano.

*** Tu nekaj manjka, morda: dan?

XII. PISMO

Draga teta!

Srčno se zahvaljujem za Vaše voščilo k mojemu godu! Hvala tudi za pridjane podobice, sveto kakor posvetno!

Atu sem pisal naj mi pošljejo vederski sod, da Vam pošljem vina, dokler ga je še kaj. Imela bosta vsak pol vedra. Ne zamerite, da ravno zdaj utegnem več pisati.

Toraj ostanite zdravi

Zbogom!

Vaš

hvaležni

Tone

Podsreda, 26. 1. 82.

XIII. PISMO

Draga teta!

Ko je v pratki stal 17. januara, obrniti ste se bili proti hrvaški meji. Danes pa, ko ko se približuje 5. februar, obrnem se jaz proti Rim. Toplicam ter Vam pošljem čez visoke planine najsrčnejša voščila: Sv. Agata naj Vam izprosi pri Bogu vse, kar koli si na današnji dan dobrega, lepega, in svetega želite! Te kratke vrstice pošilja Vam v znamenje spoštovanja in hvaležnosti

Vaš

stari

Tone Hrušovarjev

V Podsredi, dne 3. febr. 822.

* Aškerčev god (sv. Anton puščavnik).

XIV. PISMO

Draga teta!

Dolgo že niste ničesa slišali o meni. No vidite: kakor imate Vi zdaj veliko dela, tako tudi jaz; Vi bi ne utegnili brati, ko bi Vam tudi pisal. Pa saj tudi ni nič kaj posebnega tukaj na hrvaški meji, vse navadno, samo da je zdaj vroče, pa se človek še ohladiti ne more kje v vodi kakor pri Vas. Zdrav sem, Hvala Bogu, morebiti še nobenkrat ne tako. Ker ste prašali, kdaj kaj mislim priti v Toplice, povem Vam, da zdaj še ne, ampak na pozno jesen, ko bo že ceneje za kopati se, kajti mi v Podsredi ne moremo takisto po grofovsko. Ker že ravno govorim o Podsredski ali moji siromašni,* naj Vam čisto tiho na ušesa povem, da sem v veliko zadrego prišel z denarji — to se pravi: ne z denarji, ker jih nimam, ampak zato ker bi jih potreboval, pa jih nimam. Pšenica sicer lepo kaže, pa je še na njivah — kdaj jo še le bom imel v svojih žakljih?! In zatorej se spet obračam do Vas, da bi mi posebej po-

sodli kakih 10 fl (deset gold) za zdaj. Vr-
nil Vam jih bom posebej, kakor hitro
prodam pšenico. —

Potem naj še kdo reče, da mi tukaj sto-
taki na kupu ležijo in plesnijo! —

Prosim po poštni nakaznici — Post-An-
weisungi poslati, ker v pismu ni varno —
saj veste.

• Bržčas ostalo v peresu: fari.

H. Smrekar: AŠKERC PREDIKANT

Kakor vselej, upam tudi zdaj, da ne
bote pozabili na svojega kaplana, ter mu
postregli s pomočjo.

Srčno Vas pozdravlja

Vaš

hvaležni

Tone

Podsreda, 15. julija 1882.

Kaj novega do o zdravi?

Zbogom.

XV. PISMO

Draga teta!

Vaše pismo in to kar ste poslali sem pre-
jel — kaj takega še* tako ne zgubi za kar
bodi! Lepa hvala! Za zdaj pa še ne morem
priti domov, ker je še šola in ker — nisem
bil v bernji! Pridem že enkrat septembra
— po mali maši.

Za zdaj pa Zbogom

Vaš

hvaležni

Tone.

Podsreda 7/8 82.

* Pomotno namesto »se«. Iz te opazke sklepam, da mu je teta razen pisma poslala tudi zaproseni denarni znesek po nakaznici. (Prim. zadnji dostavek v XIV. pismu).

XVI. PISMO

Draga teta!

V god sv. Agate z enoj besedoj: Vse dobro in srečno še mnogo, mnogo lét in zdaj in na večno!

Želi Vam

najhvaležnejši

Tone.

Šmarije, 4/II. 85.

XVII. PISMO

Šmarije, 15/I. 86.

Ljubi oče in draga teta!

Še le zdaj Vam voščim novo leto. Poprej nisem mogel, ker nisem mogel pisati v posteli. Bil sem nevarno bolan od 29. decembra do 12. januarja. Bolezen je bila v vratu. Zdaj je vse dobro, samo iz hiše še ne smemj nekaj dni. Zdravnik in postrežnica me bo gotovo koštalo okoli 50 gl. — Povedati Vam nisem hotel, da se ne bi ustrašili. Moj gospod tovariš so Vam hoteli sicer pisati, pa nisem pustil. No zdaj pa, kakor sem rekel, je že vse dobro, in Boga hvalim, da sem spet zdrav! Zatorej se Vam ni treba nič bati.

Upam, da ste doma vsi zdravi ter želim, da tudi ostanete vsi zdravi. Drugega novega tukaj ni nič.

Lepó Vas oče in teta in vse domače pozdravljam ter bivam

Vaš hvaležni

Tone.

XVIII. PISMO.

Draga teta!

Upam, da ste zdravi, kakor tudi drugi domači. Zdaj boste pa spet kmalu se preselili na Toplice, * kjer Vas bojo princesinje, grofinje in baronovke obiskovale. —

Jaz sem zdaj, hvala Bogú, zdrav; dela imam veliko. Želim Vam prav vesele in srečne praznike!

Vaš

hvaležni

Tone.

Šmarije, 17. 4. 86.

* V začetku vsake sezone je teta nastopila svojo službo v kopalšču, ki je oddaljeno četrť ure hodá s Senožeti.

XIX. PISMO

Pre draga teta!

O priliki Vašega godú spominja me srce, čá prosim Bogá, naj Vas blagosloví z vsem dobriem in prijetnim!

Letos je ravno deset let, kar sem odišel iz Celja in celjskih latinskih šol. Ne samo v Celji, temuč tudi poznej v Mariboru ste me izdatno podpirali. Podpirali ste me in napravili mi lep obed o moji primiciji; ** podpirali ste me še poznej, ko sem odhajal duše past. Lepa hvala in Bog Vam povrni!

Mislím in upam, da ste zdravi Vi — jaz sem, hv. B., zdrav! Upam, da so tudi drugi domači zdravi.

Bog Vas ohrani še mnogo let!

Vaš

hvaležni

Tone

Šmarije, 31./I. 87.

** Glej opombo k VI. pismu.

XX. PISMO

Mozirje, 13/4 94.

Pisali ste mi bili o veliki noči, da me obiščete 16. ali 17. aprila v Mozirji. Naznanjam Vam, da bi meni ne kazalo, če bi prišli 16. ali 17. t. j. v pondeljek ali v torek po 3. nedelji. Čas imam pa 18. (ali 19.) aprila — v sredo (ali četrtek). Veste kaj? Jaz imam tako nekaj opraviti prihodnji teden v Celji. Najboljše bo, če se snidemo v Celji in ostanemo v Celji; — tam nam bo kračji čas ko tukaj v Mozirji.

Ako ste mojih mislij, pridem Vam torej jaz do pol pota — v Celje naproti, da Vam ne bo treba tako daleč voziti se. Saj bi tukaj imeli samo par ur časa — potem bi se kmalu morali odpeljati, če bi hoteli še tistega dne doma biti.

Naznanite mi torej, če pridete res 18. aprila v Celje in s katerim vlakom? Prosil bi Vas, da bi bilo to 18. aprila v sredo in ne v četrtek, ker imam v sredo najbolj čas. Jaz bi se pripeljal ali z vlakom ali pa z vozom. Ako se zjutraj ob 9. ne pripeljem z vlakom, potem me iščite v krčmi pri Zamorcú zum »Mohrenwirt«, — to Vam vsak pokaže, kje je to. Do tiste krčme bi se jaz pripeljal ob kakih najstjih ali pol najstjih dopoldne. Veselilo me bo, če bomo se videli v Celji in pili vince ali pa pivo v sredo 18/4. Prosim, odgovorite mi na kratko, da vem pripeljati se v Celje. Meni je veliko ljubše v Celji, nego v Mozirji.

Do svidenja Vas prav prisrčno pozdravljam

Vaš Tone.

XXI. PISMO*

(Brez datuma.)

Ljuba tetka!

Hribi in doline so med nami, pa ti ne branijo, da ne bi mislili drug na drugega. Jaz Vas večkrat obiščem v duhu, priletim k Vam gledat, kaj delate. Včasí Vas najdem za pečjo, včasí ste v kuhinji, za mizoj, včasí greste kam vanj pogledat...

Matevža vidim, da nekaj delajo in sekajo, Miha pa sedi tam le za mizoj in prebira Mohorske bukve. Ravno zdaj le se je en-malo nasmejaj; je že kaj šalivega našel notri, itd. —

Božič imamo tukaj lep, brez snega.

* To pismo je nepopolno: ohranjen je le en list ter nima pravega konca, brez običajnega pozdirava. — Ker odgovor Ljuba tetka! nahaja samo še v XX. pismu (iz Mozirja) in se tudi pisne poteze s tem ujema, utegne biti to pismo iz mozirske dobe.

XXII. PISMO *

DRAGA TETA!

O sv. Agati, patroni Vaši želim Vam toliko sreč, kolikor je kapelj v toplici! Bog Vas živi še mnogo let zdravih in veselih!

Upam, da sta s sticem Matevžem vred zdravi. Jaz sem, hvala Bogu, zdrav.

Drugače kaj posebnega pa zdaj pri nas ni. Še enkrat Vas lepo pozdravljam, kakor tudi Matevža, očeta in vse domače z Mi-hatom vred!

* To pismo hrani pesnikov nečak Anton. Ogovor DRAGA TETA! je pisan z velikimi začetnicami, tako da so črke visoke skoraj 1 in pol cm, napol ležeče risane in s črtkami osenčene; ves ogovor je okvirjen s čednimi arabeskami. Pričetnica O je ostala bela v črno zarisanem kvadratu, sredi O pa je vrtan ležeč križec. Ohranjen je le en list pisma (1. in 2. stran), ter manjka podpis in datum, kar je stalo najbrž na 3. strani.

V levem zgornjem kotu je prilepljena sveta podobica (Jezušček z velikonočnim jagnjetom) v oranžasti barvi.

Pismo, kakor rečeno, ni datirano. Rokopisne poteze pričajo, da sodi v poznejšo dobo, vsekakor v dobo, ko je bila teta že poročena z Matevžem, ki ga pesnik tu na prvem mestu pred očetom omenja.

XXIII. PISMO

Ljubljana 3. I. 05.

Spoštovana teta!

Za Vaš god želim vsega najboljšega. Upam, da ste zdravi, in da so zdravi tudi vsi drugi domači.

Jaz sem bil to zimo že dvakrat precej hudo bolan, pa zdaj sem spet zdrav. Da bi le spet prišla pomlad in toplo vreme, kaj ne, potem bo vse bolj veselo?

Lepo pozdravlja Vas in vse domače

Vaš
stari
Tona.

XXIV. PISMO

Ljubljana, 4. I. 10.

Spoštovana teta!

Jutri je god sv. Agate, — Vaš god.

Upam, da ga boste obhajali zdravi z Matevžem vred. Leta sicer teko, pa človek je lahko še krepek četudi se je postaral. Ne vem, koliko let imate že na hrbtu, pa slišal sem praviti, da ste še močni, ker še zmerom služite na Toplici.

Tudi jaz sem se postaral. Imam že 54 let. Večkrat me kaj prime, da sem po nekaj dnu bolan, pa potem je spet dobro. Zdaj sem za sila zdrav, samo slabo spavam.

Pa so druge sitnosti, ki jih moram prenašati. Velike sitnosti mi dela oče,* ki nima nikjer miru, čeprav pošteno plačujem za nje. Plačujem rad, ker je moja dolžnost, ko bi le imeli mir, kjer stanuje! Zdaj se je spet preselil in sicer tja gor na Senožete! Pa ne verjamem, da bi ostal dolgo pri Knezu. —

Zdaj tudi popolnoma verjamem, da ste imeli Vi teta z mojim očetom velike sitnosti. Prepričan sem, da, če je prišel kdaj prepri med Vaju, je bil kriv oče, ker je siten. Želim Vam še dolgo let zdravih in močnih kolikor se da!

Jutri bom pil en kozarec vina na Vaše zdravje!

Segam Vam ob Vašem godu v roke čez hribe in doline in ostanem

Vaš
hvaležni
Tona Askero,

ASKERCEV OČE

* Iz pisem, ki jih je pisal Anton svojemu bratu Mihi (v l. 1906—1908) in jih hrani nečak Anton, naj posnamemo nekatere omembe, ki se tičejo očeta. Pesnik je pošiljal iz Ljubljane očetu na pošto v Rim-ske Toplice redno vsak mesec najmanj po 8 kron, za praznike tudi po 10 kron. »Raz-ume se samo po sebi, da kar storim za očeta, storim zato, ker so moj oče. — To je moja dolžnost!« pristavlja v pismu z dne 29. nov. 1906. — Ker se oče in teta Ajtka na domu, ki je bil že last Ajtkin, nista razumela, je Anton naročil bratu, naj poskrbi za očeta stanovanje in hrano v kaki hiši v Šmarješki fari, za kar bo on (pesnik) plačeval. »Tako nizko se ne mo-remo ponižati, da bi se prosili teto za pre-nočišče — tisto ne!« je pisal bratu dne 24. dec. 1906. — V avgustu l. 1907 je prišel oče v ljubljansko bolnico, kjer so ga zdravi-li za raka na licu. Vso bolniško oskrbo je plačeval Anton. Očeta so v septembru istega leta odpustili iz bolnice. Rano na licu mu je bilo treba nadalje prevesovati. Hiral je in umrl kot osebenjak v domačem kraju dne 30. aprila 1910.

ENOURO Z AŠKERCEM

ANTON DEBELJAK

O Tvoji včeraj mislil sem usodi:
Če srenji nisi maral biti črednik,
pa narodu postal si pripovednik,
odločen borec na prospah svobodi.

Poklanjal si se Materi prirodi.
Stopivši na slovanski vserezglednik

slovenski misli Ti si bil urednik,
pokazal si ji, kod in kam naj hodi.

Napisal pesmi knjig si trinajstero
— mar na poplah človeku z babjo vero? —

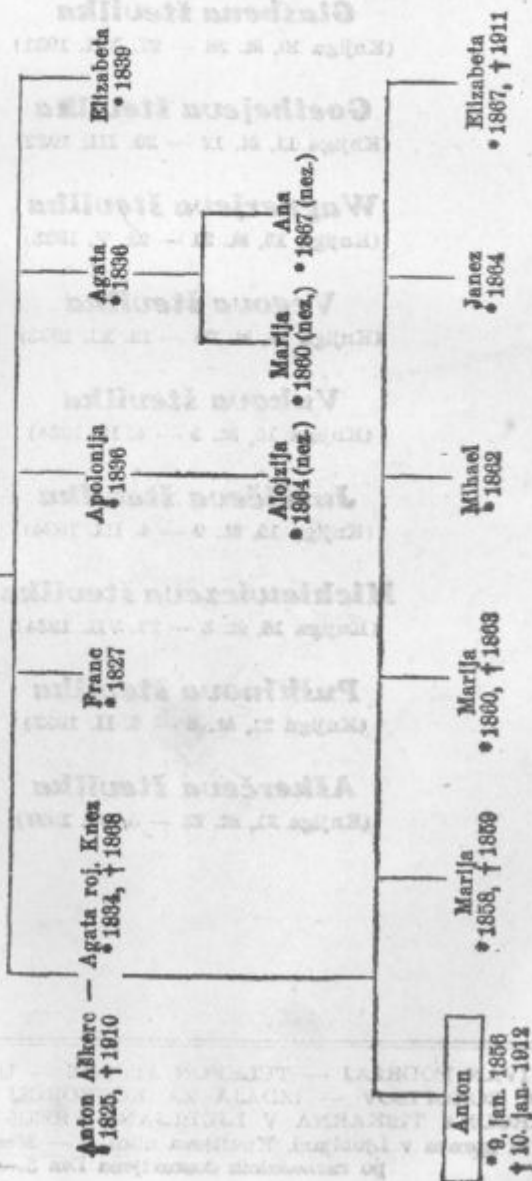
»Mejnik« Tvoj v slovstvu našem bo mejnik,
dokler po njem bo vozil Tvoj »Brodnik«.

Rodil, baladnik, nam si se v Globokem,
potomcem kip ostaneš na visokem.

AŠKERČEV RODOVNIK

OBJAVILA MARJA BORŠNIK

Franc Aškerc — Uršula, roj. Klemenšek
• 1792 • 1801

Uredništvo tedenskega obzornika »ZIVLJENJE IN SVET« je do zdaj priredilo naslednje posebne zvezke:

Masarykova številka

(Knjiga 7, št. 10 — 7. III. 1930)

Geografska številka

(Knjiga 7, št. 20 — 16. V. 1930)

Levstikova številka

(Knjiga 10, št. 13 — 27. IX. 1931)

Glasbena številka

(Knjiga 10, št. 26 — 27. XII. 1931)

Goethejeva številka

(Knjiga 11, št. 12 — 20. III. 1932)

Wagnerjeva številka

(Knjiga 13, št. 21 — 21. V. 1933)

Vegova številka

(Knjiga 14, št. 20 — 12. XI. 1933)

Vukova številka

(Knjiga 15, št. 5 — 4. II. 1934)

Jurčičeva številka

(Knjiga 15, št. 9 — 4. III. 1934)

Michiewiczzeva številka

(Knjiga 16, št. 3 — 22. VII. 1934)

Puškinova številka

(Knjiga 21, št. 6 — 6. II. 1937)

Ašherčeva številka

(Knjiga 21, št. 23 — 5. VI. 1937)

UREDNIK IVAN PODRŽAJ — TELEFON ŠT. 3126 — UREDNIŠTVO NAČELNO
NE VRAČA ROKOPISOV — IZDAJA ZA KONZORCIJ ADOLF RIBNIKAR —
TISKA NARODNA TISKARNA V LJUBLJANI, PREDSTAVNIK FRAN JERAN
Uredništvo za upravo v Ljubljani, Knafijeve ulica 5 — Mesečna naročnina Din 4
po raznašalcih dostavljena Din 5